

B. ČIKOŠ-SESIJA, *Dante pred vratima purgatorija*. Zagreb, Institut za suvremenu povijest

Kokotovića. U toj je tehnici najistaknutiji predstavnik T. Krizman, čije litografije u boji (*»Alegorija jeseni«*, 1904) i bakropisi (*»Mary Delvard«*, 1908; *»Autoportret«*, 1917) pripadaju dekorativnoj struji secesije pod vidljivim utjecajem jap. drvoreza uočljivom i u nekim radovima njegovih učenika Anke Krizmanić i I. Benkovića.

Obogaćujući skulpturu tematski i žanrovski, u prvome valu secesije sudjeluju kipari R. Frangeš-Mihanović i R. Valdec. Niz Frangešovih skulptura (reljef *»Filozofija«*, 1897; *»Navještenje«*, 1900; *»Bijeg u Egipat«*, 1904; *»Let duše«*, 1904) pojednostavnjenih masa, meke modelacije i valovita ritma mogu se smatrati primjermima za secesiju u kiparstvu. Rani Valdecovi reljefi imaju obilježje literarnoga simbolizma (*»Ljubav sestra smrti«*, 1897), a među kasnijim radovima secesijska su obilježja vidljiva u djelima sa stiliziranim biljnim ukrasima i dinamičnom linijom obrisa (Kranjčevićev nadgrobni spomenik u Sarajevu, 1912). Aplikacijama mozaika i nar. ornamenata na nadgrobne spomenike sudjelovao je oko 1900. u novim kretanjima I. Rendić. Stvaranje tzv. nacionalnoga stila bit će preokupacija I. Meštrovića. Nakon prve faze u kojoj se simbolistička ideja miješa s rođinovskim načinom oblikovanja (*»Zdenac života«*, 1905), a secesija jače dolazi do izražaja u slikovito modeliranim portretima (*»T. Krizman«*, 1905), on se okreće ostvarenju zamišljene cjeline spomen-hrama na Kosovu (*»Veliki udovica«*, 1908; *»Kraljević Marko«*, 1910). Snaga Meštrovićeve skulpture i nacionalni mit tzv. južnoslavenstva doveli su do prevladavanja monum. mentalizirajuće struje drugoga vala hrv. secesije, poglavito u Društvu *»Mešulić«* (ciklus dekorativnih slika o Kraljeviću Marku M. Račkoga, T. Krizmana i Lj. Babića, skulptura T. Rosandića).

Pozornost kojom moderni arhitekti pristupaju oblikovanju svake pojedinosti potiče razvitak i afirmaciju domaćega obrta. Proizvodi od kovana željeza (Pavao Cernjak, radionica Modec i Devidé), keramike (tvornice Kallina i Schreiner) i obojena stakla (Marinkovićev zavod za slikanje staklenih prozora) često i skromnijim građevinama daju stilsku prepoznatljivost. Po nacrtima arhitekata Pilara, Kovačića, Baranyaija i Lubinskog izrađuju namještaj tvornice *»Bothe i Ehrmann«* i Prva hrvatska udruga za stolarske i dekorativne proizvode. Za obnovu umj. obrta koja polazi od ideja G. Sempera i engl. pokreta (uvjetovanost oblika izborom materijala i sukladnost ornamenta i konstrukcije predmeta) zalažu se T. Krizman i lik. kritičar K. Strajnić. T. Krizman 1910. sastavlja program za osnivanje

I. MEŠTROVIĆ, plakat za izložbu Meštrović—Rački (1910). Zagreb, Atelje Meštrović

